

EGYETÉRTÉS

KIADÓHIVATAL:

BUDAPEST, IV. KECSKEMÉTI-UTCA 6. SZ.
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRE
VALÓKÖZLEMÉNYEKET FELVEZŐ KIADÓHIVATAL

SZERKESZTŐSÉG
BUDAPEST, IV. KECSKEMÉTI-UTCA 6. SZ.
KÉPZŐKÉPZÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CIK BÉRMENTES LEVELEKRE FOGADUNK KI.

Hadügyi marsruta.
A magyar delegáció ma fogott hozzá a hadügyi költségvetés tárgyalásához, és nyomban el is végezte, rendest és rendkívül egyhuzamban.

van az állam anyagi és erkölcsi, gazdasági és kulturális állapotával?
Apponyi Albert gróf, szoros vonatkozással saját viszonyainkra, kifejtette, hogy a védőképesség az állami élet minden potenciájának, valamennyi nemzeti erőnek összetételéből alakul és a közigazgatás rossz-sága vagy az adóforrások kimerítése csak oly végtelenségig válthatik a háborúban, mint a jó fegyvereknek hiánya.

vagy legszemérmelenebb dolgokat ő mond-hassa. Egész politikai pályája abban telik el, hogy valaki mellett az ugránczó, burleszk majom szerepét vegye, és urának minden mozdulatát a legutolsó finto-rrakkal utánozza. Ezt a szerepet töltötte be előbb a mérsékelt ellenzéken Apponyi mellett, tőlti be most Szapáry vagy Bauer mellett, mindegyikük állításait rettenetes feleseléssel védelmezve, oly kelletlenül, hogy a védelmezettek maguk soha nem közönik. Nála nem csodálkozhatunk, hogy jóformán közzönetet is szavaz a hadügyi-miniszternek, a miért még nem adja meg a magyar katonai akadémiát, de őszintén bámuljuk bátorságát, melylyel a nevelés-gesség gloriáját vagy a gyűlöletesség koszo-rúját öntudatosan keresni látszik.

még rendelkezési jogukat is föntartotta és nem vette el; nyitva hagyta számukra tehát, hogy alkalmilag éljenek is vele.
Ők ismerik legjobban a magok saját, ők vannak leginkább tájékozva saját viszonyaik, valamint a felől, jól van-e minden úgy, a hogy van, avagy lehetne talán jobban is? Hogy melyik vidék, melyik középpont felé gravitál jobban, hová fűzik erősebb érdekszállakkal életviszonyai, azt senki sem ítélti meg oly igazán, mint épen maga az érdekelt vidék.
S ha arról van kérdés, hogy valamely vármegyének melyik város legyen a központja, székhelye? erre a legilletékesebb választ szerintünk is a megye adhatja meg, vagy a mennyiben ily speciális kérdésben egyhangú véleményre számítani alig lehet, hát a megye számottevő nagy többsége.

nek, melyek úgy az ő, mint az országérgy-gyapodását jelentenek. Aból, hogy valamely érték, legyen az akár szellemi, akár erkölcsi, akár anyagi érték, álljon in-stitúcióban, vagy iskolában, vagy gyár-ban, akármben, egyik helyről a másikra áttesszük: az ország összereje direkte bi-zyon nem növekedik, az a közvetett haszna lehet a legjobb esetben is csupán, hogy ugyanez a dolog talán nagyobb hasznót tehet az új helyen, mint eredeti helyén. Ha még ezt sem teszi, akkor a versen-gés a létezőt inkább a közelet lázas be-tegeskedésének, mint egészséges működésé-nek a jele.
Ellenben a városokban szunnyadó erő-knek a dermedés büvölete alól fölszabadi-tása a közhatalmú alkotások terére irán-yítása oly áldásos kezdemény lehetne, melynek első sorban maga az érdekelt vá-ro, de a környéke is, sőt az egész ország látna hasznát. Ez a tevékenység bizony-nyal nem szűnne rossz vért, keserűséget se-hol; még ha felkeltőnek is a siker az irig-y-ségnek bizonyos nemét: az is csak a köz-nek válnék a hasznára, mert az ilyenmi irigység csak ösztönöz sarkantyú hasonló tevékenység kifejlesztésére, s a legemesebb verseny fölvetésére.

Budapest, június 26.

A félhivatalos Pol. Corr.-nek távirtozzák Buda-pestről, hogy a közös hadügyminiszterium és a ma-gyar kormány között tárgyalások folynak a katonai be-szállásolási törvény revíziója tárgyában s mielőtt e tárgyalások eredményre vezetnek, megkezdik a törvényjavaslat kidolgozását, úgy hogy a kész tör-vényjavaslatot már az ősi ülészek alatt a képviselő-ház elé terjesztik.

Versengő városok.

Nem tartjuk feladatunknak beleavat-kozni, hogy az országunk egyes vidékei miként rendezzék házi dolgaikat. Ha a törvény határai között, ha országos ma-gasabb érdekek sérelme nélkül tesszik, el-ismertjük hozzá teljes jogukat s a közélet egészes lüktetésének tudjuk be, ha élni is akarnak vele. Utóvégre az ország is, mint egész, csak azon esetben érheti teljes jó magát, ha a részek, a melyek-ből áll, szintén jól érzik magukat s nem sorvadnak természetellenes állapotok nyomá-sa alatt.
Megelőzve a fönnállóval vagy megvál-toztatásának szükségét érezni, úgy is ők az egyedül illetékesek. S hogy ennek han-got is adjanak, ahhoz megvan a törvény szerinti joguk. Sőt a törvény e tekintetben bizonyos körülmények között nemcsak vélemény- és akaratnyilvánítási, hanem

El kell azonban ismernünk a mai tár-gyalás folyamából Apponyi Albert gróf be-szédének kiváló érdemét. A felsőbb szem-pontoknak ama biztos kiismerésével és a he-lyes érveknek ama finom és arányos csop-ortosításával, mely az ő szónoklatainak legfényesebb előnye, Apponyi gróf nagy vonásokban rajzolta meg politikai és finan-cziális helyzetünk képét és találó élel je-lőlte meg benne a védelmi kérdés tulaj-donképi természetét. Elfogadta az idej köl-tségvetését, de nem mulasztotta el, hogy már előre állást foglaljon a létszámemelés min-den hajlandóság ellen. Megmagyarázva azt, hogy védelmi szervezetünk tökéletesi-tésére mit tart lényeges feladatnak, az egy-oldalu katonai követelésekkel szembeállít-totta a pénzügyi helyzet követelését és pe-dig nemcsak mint a túlterhelt adózó nép érdekét, hanem mint épen az igazi véd-őképességnek sarkalatos feltételét. Minden-kinek el kell ismernie, hogy itt a kérdés veje. Mi is az, a mit egy állam véd-őképessége alatt küllenségeivel szemben jó-zanul érteni kell? Semmi más-e, mint hogy mennyi képzett katona áll rendelkezésre és milyen fegyverekkel van ellátva? Ki nem látja, hogy a védőképesség a döntés pillanatában igen szoros összefüggésben

hajlana és képessége van? És ha bizonyos ke-reseletekre fizikailag képtelen, vajon mi értelme van ezekre nézve az emancipációnak? Vagy nincsen-e tárva előtte a tudomány, az irodalom és a művés-zet mezeje? Lehet-e még valami alop emancipál-nunk azon számos író-és művésznővel szemben, kik oly gyakran megédesítik keserű óráinkat és hevítik szí-vünket? Avagy létezik-e törvény, mely meggátolná a nőt abban, hogy toll által formailag művészi és esengő dalba öntse szívének mely légszágát és az arany után nyujtsak ki kezét? S ha tán azt az elvenet tenné, hogy a nő közpályára még Nem lehet-e kézműves, kereskedő, birtoikos, ha arra mindig nincs jogositva, nem lehet bíró, orvos vagy képviselő: akkor nem fogok — mint ezt a physio-logus teszi — a nő agyuljáról beszélni, hanem egyszerűen azt kívánom, mint kétségbevonatlan tenyt konstataálni, hogy minden hivatás nyitva áll és kell, hogy nyitva álljon a nő előtt, azoknak ki-vételével, melyeknek betöltése által a nő valódi hivatása, vagyis a házasság válik lehetővé.
Ezzel elértük azt a határvonalat, a meddig a nő hivatása terjedhet. Ezt a nő, ki egész nap az üzleti asztalnál, a bírón, vagy a szőkezőkén áll: igen tiszteletre méltó és hasznos lehet, de nem nő többé, mert sem feleség, sem pedig anya nem lehet. A mit a nő a nő képezni, oktálni, nevelni és gyó-gyítani képes: a mit az irodalmat és művészetet képviselni tudja, addig terjed nő hivatása és ebben őt a világ semmiféle törvénye nem gátolja. A kellemetlen érzet, mely az emancipáció hal-latára éltől, melyben elemezzé abban találja megfajlását, hogy midőn a nő hivatásának to-vábbi kizárásáról van szó, akkor valójában már nem a nő képessége, hanem a házasság lé-nyege és magasabb jelentősége forog kockán. Társadalmunk jelenlegi állása szerint a nőemancipá-ció valóságban a házasság tagadását jelenti. Ko-runk feladata ezért nem az emancipáció leküz-désében, hanem a házasság eszméjének emelésében és azon egyszerű gondolat fejlesztésében ke-re-sendő, melynél fogva a nő épen a házasság által válik képessé azon megbecsülhetetlen erkölcsi ténye-zők érvényesítésére, melyeket egy felsőbb akarat az ő hivatási körébe utal, hogy az ember tökélyesítésének és boldogításának munkájában magasatos feladatát teljesíthesse és ebben önön boldogságát megtalálhassa. Mert abban áll a házás-ság végtelen fontossága, hogy naponként, sőt min-den órában emlékeztet bennünket az egyetemes fejlődés nagy törvényére, melynél fogva senki ön-magában nem élhet, senki önmagában elégtelenség nem találhat. És ha az istenség az egyetemes élet-ben áll és ezt magába foglalja, akkor a házasság épen azért isteni, mivel arra tanít bennünket, hogy legalább egy emberi lényhez álljunk oly közel, mint magához az istenséghez; legalább egy ember lény-ben, legalább egy halandó szemében, legalább egy szerető lénynek kebelén élvezhessük kétségese-n leaszóbb óráink édes boldogságát, vagy oszthassuk

Mint Bécsből távirják, az osztrák hivatalos lap mai száma közli, hogy Merwold gróf felső-ausztriai hely-tartó a titkos tanácsosi cím adományozása mellett kinevezteletti tiroli helytartóvá és Puthon báró ud-vári tanácsos, a ki eddig a tiroli helytartószékhez volt beosztva, felső-ausztriai helytartóvá. Hebenstreit lo-vag helytartó tanácsost udvari tanácsosi rang-gal az innsbrucki helytartószékhez neveztek ki.

szertü kóros tünetekkel és minden értelmes anyá-nak legfőbb kötelessége volna, hogy leányai szemei előtt a gazdasági kor ezen első jelenségeit feltárja és megismertesse vele minden boldogság ama föle-mes ellenséget, mely e kis dolgokban intó ujjait felemeli: boldogok, kik észreveszik! Ezek a legap-róbb fizetetlen számlák, a kenyér, hus, vaj és több más apróság, egy forint vagy taller másnapra hasz-lasztva. Ugy boszánó ez a tegnap fizetetlen maradt taller, midőn a mára számtallert kell kiegyenlítenem. De ki kell fizetnem. Így a hónap-hal ma lesz és ez így foly napról napra. Azután jönnek a pék, a mézárós és szatós heti számláik; fizetnem kell, a pénz nem futja és a férjnek oda kell adnia, a mit másra szánt; a bosz-ság kezdetét veszi, ime e beteges állapot. Ki segí-phet rajta? Ki más, mint a nő? És mitkér? Ne is kérdezzük. A nő helytelenül járt el; korlá-tozta kell kiadásait. Második hibája, hogy a gon-dos és a pénzt boszusan nyújtó férjnek boszúságot és ledűszét szemere veti és őt korholja, mi-dőn maguk a tények a nőt vádolják. A dolog ko-moly, mert ha ez így tart tovább, a könnyű beteg-ségből súlyos lesz, és a súlyos betegség a halál esírát rejti magában. A számok kerülhetlenek. Rea tessék fogyasztó kezeket a szerelemre és boldogságra és az első könnyesepp az első — fizet-etlen számlára hull. Minő próza! És e prózában mily retentő komolyság! Ismeritek? Gondosan övjátok gyermekeiket a meghűléstől; megöztözték virá-gaitokat, nem feledkeztek meg a madárakról sem, mely a kis kálitkában röpköd, és a fiatal leánykat nem teszték figyelmessé reá, hogy a házias élet minden boldogságának legveszedelmesebb mérge mint harapódzhatik el lassan és észrevétlenül há-zatokban, míg nem a velőgát hat és a gazdasági halált a szerelem halála — és mely gyakran a valódi halál követi!

De természetesen valami szükségessé ehhez. Ez azon pont, melyet a férfivágnak nem kevésbé kell, hogy szivere kösse. Ugyan honnét tudja a nő, mennyit szabad fogyasztania a gazdasági szem-pont veszélyeztetése nélkül? Ez kitől tanulja meg annak mérlegelését, hogy mi pusztán kellemes és mi szükséges; mi érhető el józanul és mi kell megától és a mi sokkal nehezebb — kedveseitől

A DELEGÁCIÓK.

Hadügyi vita a magyar delegá-czióban.

Nagy vitája volt ma a magyar delegációnak. A hadügyi költségvetést tárgyalták. Jó hogy Bauer hadügyminiszter nem ért magyarul, mert így nem érezhette át helyzetének kellemetlenségét, a mikor tárczájának költségvetését minden szónok a nemsi-vezségnek leghatározottabb jelével szavazta csak meg. Rakocskly István előadó rövid beszédében nyil-tan kijelentette, hogy a delegáció csak nyelven-telenül szavazta meg a hadügyi költségvetést. A képviselőház négy ellenzéki delegátusa közül ket-ten vettek részt a vitában: Bolgár Ferenc s Appo-nyai Albert gróf. Bolgár erősen követelte a had-ügyi kormánytól, hogy nyit kártyákkal játszik, ne mondja ma azt, hogy a hadsereg készen van s

A nő a nemzetgazdaság terén.*

(A nő-emancipáció. Az asszony a háztartásban.)
Ismerjük és belátjuk a nő fontosságát a gazdasági életben. Mi természetesebb tehát, mint azt, hogy ő is járatos legyen a nemzetgazdaság terén? Irtnok tehát nemzetgazdaságról nők szá-mára, behoztuk a felsőbb leányiskolákba és an-nak ismeretét a magasabb női képzészet alap-feltételévé tettük. De azt hiszem, a helyes cél elérésére nem a helyes utat választottuk. Minden-ek — s tehát minden ismeretnek is — értéke az életre nézve ott kezdődik, hol annak hasznát vehetni. Ugy látszik tehát, hogy a nemzetgazdaság törvényeit ott kell tanulmányoznom, hol a nő celek-veit keresem és feltalálom. Mert azt hiszem, vajni kevés értéke van annak, ha a nő e tud-mány rendszerét elméletileg ismeri, ellenben kiváló fontossága, hogy tudja, mi és mennyi az, a mit e teren tehet. Sokkal többet tartok arról a nőről, ki buszkébb arra, hogy valamit teljesíteni, — mint arra, hogy valamit definiálni tud.
A női kérdésben egy szó, mely bennem tar-talma és háttere által mindig a visszatéréshez bi-zyon érzetet kelti; bizonyos érzetet, melyet sem az emlékezés, sem pedig a közöny teljesen el nem enyészet és melyet túzetesen érintenem kell, mivel egyrészt durva lélektörés, másrészt pedig megbocsá-tatlan hiúság felette gyakran a tulajdonképeni nő-kérdéssel, sőt a legemesebb értelemben vett nő-séggel kapcsolatosak és — mi ennél is több — oi-vasztottak egybe. Az emancipáció-ért.
Emancipációnak bizonyos uralkodó hatalomnak jogi vagy pedig társadalmi rend alól való felszab-adtatást nevezünk. Ha a nőemancipáció bizonyos hatalom vagy rend alól felszabadtatást jelent, akkor a legelső kérdés, hogy mely fennálló — társadalmi, jogi, vagy erkölcsi — rendről van tulajdonképen szó? Beszélhetünk-e az emancipációról, míg ezt a kérdést fel nem veteltük?
Századunkban, az állampolgári társadalom szá-zadában, a nő a férfival gazdasági és jogi tekintet-ben egyenrangú. A jog — kivétséggel — férfi és nő között különbséget nem ismer. Korunk jel-szava, hogy minden erő szabadon érvényesüljön. Ki-ki az legyen és azt teljesítse, a mire képes. Az erők tulajdonsága és mértéke képeznek alapját és irán-yát a hivatásnak. Ez áll a férfiról, ugyanez áll a nőről is. Még többet is akarunk? Vajon mit? Egész komolyan kérдем tehát: hogy voltaképen mi alop akar ez az emancipáció még emancipálni? Léte-zik-e valaki, a ki az erkölcséggel, az uralkodó szokások — és ezzel a nőesség alól való felszab-adtatást értene? Avagy igazán, hogy a nő gaz-dasági tekintetben még felszabadtatásra vár? Vajon ki van-e zárva bármely gazdasági foglalkozásból?

meg boldogtalanságunk keserűségét. És ezt, egy lé-nek visszatükrözését, melyet az értelem nem, — csak a szív és hit képes felolgni: ezt akarjátok ked-vadni, vagy megsemmisíteni az emancipáció ked-veért? — Nem! A nő elméje szabad óráiban fog-lalkozhatik az eszmével, de a női szíve nem érthet benneteket!
A nőkérdés voltaképen gazdasági kérdés, vagyis a nő gazdasági keresetének kérdése. Ezt a kér-dést korunk állította fel; kell tehát, hogy korunk szembe nézzen vele. Ez pedig csak egy lehetséges, ha szétválasztjuk azt, ami el nem különözve egy-ségnek látszik.
Azok a nők, kik nincsenek oly helyzetben, hogy kizárólag a haznak és ez által a férfi munkás er-őnek szentelhetnék magukat, két nagy kategóriába sorolhatók, melyekhez képest azután azon kér-désben szemben lényegileg különböző állást fog-lalnak el.
Ezen kategóriák elsője sokkal több nőt foglal magába, mint közönségesen hinnék. Magába fo-galja mindazon nőket, kik a nap bizonyos részét produktív munkásságra használhatják és tényleg fel is használják. A másik kategóriába azok tartoz-nak, kiknek mint a férfiaknak, saját munkájok után kell élniük.
Minkeltőre nézve áll egy lény. Mielőtt ugyanis a nő nem az ő sajátos hivatása — vagyis a házasság körül serénykedik, tulajdonképen nem nő többé; a mennyiben oly téré lép, melyet a gaz-dasági javak életének szoktunk nevezni. Míg pe-dig ennek törvényei változhatlanok. Kérlelhetle-nül áll itt azon igazság, melynél fogva nem te-remlhetni több értéket, mint a mennyivel a ter-melő jóság másokra nézve bír. Ezen ép oly ke-lvéssé változhatat szeretet vagy érzés, nőiség vagy férfiaság, mint a hogy az idősök törvényét, vagy pedig a kor és betegség hatalmát megváltoz-tatni nem lehet. És ha korunk az ő szociális mo-galmainban azon felette komoly kérdést tűzte maga elé, hogy vajon ezen törvények egy más gazdasági rend által nem volnának-e megváltozthatók, akkor ez többé bizonyára nem a nő — hanem az egész emberiség kérdése.
A női kérdésnek komoly gazdasági jelentősége csak ott kezdődik, hol a munka szükségessége a nő a házasság körüli hivatásában fenyegeti. És bár a nemzetgazdaság elvei szerint ezen állapot nagyon érthető: az ellen a magasabb erkölcséggel nevében egész lélekkel küzdünk kell.
Bizonyára hallottunk mindnyájan a bizonyos: 'élet-minimumról', melyet a munkások számára kö-vetelnek. Nem tudom, mennyi volna ez. Azt hi-zszem, a főli különböző pontján különböző. De az az egy bizonyosnak látszik előttem, hogy a lét-minimum alapja nem lehet ez, vagy amaz összeg, hanem kell, hogy a munka utáni kereset mini-muma a házi életet, vagyis a háztartást lehelővé tegye. De semmiféle gazdasági, illetve társadalmi rend a magasabb erkölcsi feladatának mag nem

szertü kóros tünetekkel és minden értelmes anyá-nak legfőbb kötelessége volna, hogy leányai szemei előtt a gazdasági kor ezen első jelenségeit feltárja és megismertesse vele minden boldogság ama föle-mes ellenséget, mely e kis dolgokban intó ujjait felemeli: boldogok, kik észreveszik! Ezek a legap-róbb fizetetlen számlák, a kenyér, hus, vaj és több más apróság, egy forint vagy taller másnapra hasz-lasztva. Ugy boszánó ez a tegnap fizetetlen maradt taller, midőn a mára számtallert kell kiegyenlítenem. De ki kell fizetnem. Így a hónap-hal ma lesz és ez így foly napról napra. Azután jönnek a pék, a mézárós és szatós heti számláik; fizetnem kell, a pénz nem futja és a férjnek oda kell adnia, a mit másra szánt; a bosz-ság kezdetét veszi, ime e beteges állapot. Ki segí-phet rajta? Ki más, mint a nő? És mitkér? Ne is kérdezzük. A nő helytelenül járt el; korlá-tozta kell kiadásait. Második hibája, hogy a gon-dos és a pénzt boszusan nyújtó férjnek boszúságot és ledűszét szemere veti és őt korholja, mi-dőn maguk a tények a nőt vádolják. A dolog ko-moly, mert ha ez így tart tovább, a könnyű beteg-ségből súlyos lesz, és a súlyos betegség a halál esírát rejti magában. A számok kerülhetlenek. Rea tessék fogyasztó kezeket a szerelemre és boldogságra és az első könnyesepp az első — fizet-etlen számlára hull. Minő próza! És e prózában mily retentő komolyság! Ismeritek? Gondosan övjátok gyermekeiket a meghűléstől; megöztözték virá-gaitokat, nem feledkeztek meg a madárakról sem, mely a kis kálitkában röpköd, és a fiatal leánykat nem teszték figyelmessé reá, hogy a házias élet minden boldogságának legveszedelmesebb mérge mint harapódzhatik el lassan és észrevétlenül há-zatokban, míg nem a velőgát hat és a gazdasági halált a szerelem halála — és mely gyakran a valódi halál követi!

De természetesen valami szükségessé ehhez. Ez azon pont, melyet a férfivágnak nem kevésbé kell, hogy szivere kösse. Ugyan honnét tudja a nő, mennyit szabad fogyasztania a gazdasági szem-pont veszélyeztetése nélkül? Ez kitől tanulja meg annak mérlegelését, hogy mi pusztán kellemes és mi szükséges; mi érhető el józanul és mi kell megától és a mi sokkal nehezebb — kedveseitől

De természetesen valami szükségessé ehhez. Ez azon pont, melyet a férfivágnak nem kevésbé kell, hogy szivere kösse. Ugyan honnét tudja a nő, mennyit szabad fogyasztania a gazdasági szem-pont veszélyeztetése nélkül? Ez kitől tanulja meg annak mérlegelését, hogy mi pusztán kellemes és mi szükséges; mi érhető el józanul és mi kell megától és a mi sokkal nehezebb — kedveseitől

* Mutatvány Stein Lőrincz bécsi egyetemi tanárnak s a nemzetgazdasági irónak ily című, saját alatti levő munkájából.

